

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

«Затверджую»

Голова приймальної комісії

Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка

проф. Юрій ЛЯННОЙ

«28» березня 2024 р.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ
З ТЕОРІЇ І ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ МАГІСТРА
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА
для іноземців та осіб без громадянства**

Розглянута на засіданні

Приймальної комісії

«28» березня 2024 р.

Протокол № 5

Програма вступного іспиту з «Теорії і технологій соціальної роботи» для вступу на навчання для здобуття ступеня Магістра за спеціальністю 231 Соціальна робота для іноземців та осіб без громадянства.

Ухвалено на засіданні кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності від «01» березня 2024 р., протокол № 9.

Завідувач кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності, канд. пед. наук, доцент

Анжела ПОЛЯНИЧКО

Голова комісії, канд. пед. наук, доцент

Ірина ІОНОВА

ПРОГРАМА
вступного іспиту з
«ТЕОРІЇ І ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»
для вступу на навчання для здобуття ступеня Магістра
за спеціальністю 231 Соціальна робота
для іноземців та осіб без громадянства

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Форма вступного іспиту – письмовий, із застосуванням тестового контролю.

Згідно з Конституцією України, основним напрямом державотворення повинна стати прискорена розбудова атрибуту соціальності держави, що пов'язана з цінностями культури на індивідуальному і груповому рівні та державним патерналізмом. У такому вимірі активна та ефективна соціальна політика держави, в структурі якої соціальна робота займає важливе місце, оскільки відіграє роль одного з потужних виконавчих механізмів, повинна стати міцним підґрунтям всебічного, інноваційного, соціального розвитку країни, підставою для будівництва соціальної держави з конкурентоспроможною соціально орієнтованою ринковою економікою, здатною забезпечити людський розвиток, гідний рівень і якість життя громадян. За таких умов підготовка спеціалістів з соціальної роботи є вимогою часу.

Саме соціальні працівники розгортають практичну діяльність, що спрямована на зменшення напруження, подолання соціальних проблем людей, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Програма вступного іспиту для вступу на навчання за освітньо-професійною програмою підготовки магістрів за спеціальністю 231 Соціальна робота на базі освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр» і «спеціаліст» укладена відповідно до основних стандартів вивчення сучасної соціальної роботи та соціальної політики в Україні і світі; змісту ОКХ і ОПП підготовки фахівців з соціальної роботи освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр» та «спеціаліст».

Метою вступного іспиту є оцінка засвоєння абітурієнтами теоретичних

основ соціальної роботи з різними категоріями населення, розуміння витоків професії соціального працівника та сучасних соціальних доктрин, форм, методів і принципів соціальної роботи у контексті усвідомлення їх зв'язку з минулим.

Абітурієнти повинні продемонструвати знання:

- основних парадигм вітчизняної соціальної роботи;
- законів розвитку соціальної допомоги в державі, її соціокультурної природи, взаємозв'язку вітчизняних і загальносвітових соціальних реалій;
- особливостей процесу становлення та історичного розвитку суспільної допомоги в Україні і закордоном;
- актуальної проблематики історичного досвіду, історичних моделей соціальної допомоги, яка склалася в Україні протягом віків;
- основних парадигм, соціальних програм і концепцій у межах їх історичного становлення і розвитку;

уміння:

- розуміти і використовувати в соціальній роботі основні теоретичні положення;
- здобувати наукові знання про нові підходи у соціальній роботі;
- шляхом аналізу історичного досвіду виокремлювати детермінанти соціальної роботи;
- визначати основні напрями соціальної політики держави;
- прогнозувати соціальну ситуацію сьогодення.

Програма має перелік рекомендованої літератури для підготовки до складання вступного іспиту.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

- Тема 1.** Соціальна робота у галузі наук про соціалізацію особистості.
- Тема 2.** Історичні аспекти виникнення та розвитку соціальної роботи в Україні та за кордоном.
- Тема 3.** Нормативно-правова база соціальної роботи в Україні.
- Тема 4.** Сфери призначення і застосування соціальної роботи: вихідні положення.
- Тема 5.** Закономірності та принципи теоретичної соціальної роботи.
- Тема 6.** Класифікація теоретичних моделей і методів соціальної роботи.
- Тема 7.** Місце технологій соціальної роботи в системі соціальних технологій.
- Тема 8.** Характеристика професійної діяльності у соціальній роботі.
- Тема 9.** Особливості управління та менеджменту у соціальній роботі.
- Тема 10.** Мікрорівень практики соціальної роботи – індивідуальна соціальна робота.
- Тема 11.** Соціальна робота з групою – мезорівень практики.
- Тема 12.** Макрорівень практики соціальної роботи: робота з громадами та вплив на соціальну політику.
- Тема 13.** Система соціального обслуговування і соціальних служб в Україні.
- Тема 14.** Організація соціальної роботи в системі освіти.
- Тема 15.** Соціальна робота в соціальних закладах територіальної громади.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Адаптація дітей-сиріт до установ інтернатного типу.
2. Аналіз провідних методів, що використовуються у процесі соціально-педагогічної профілактики.
3. Взаємозв'язок понять «методи соціальної роботи», «технології соціальної роботи», «форми соціальної роботи».
4. Взаємозв'язок соціальної роботи з іншими науками.
5. Взаємозв'язок теорії і практики соціальної роботи.
6. Визначення і суть соціальної роботи з групою.
7. Вплив соціальної роботи на розвиток суспільних явищ, процесів, відносин.
8. Загальні технології соціальної роботи. Особливості застосування загальних технологій у соціальній роботі.
9. Застосування методів соціальної діагностики у соціальній роботі.
10. Індивідуальна програма реабілітації.
11. Історичні тенденції розвитку системи соціальних служб і виконавців за кордоном.
12. Класифікація методів соціальної роботи.
13. Класифікація соціальних технологій.
14. Класифікація технологій у соціальній роботі.
15. Консультування як метод соціальної допомоги.
16. Медична, соціально-середовищна, професійно-трудова та психолого-педагогічна реабілітація.
17. Мета, завдання та зміст соціальної роботи у школі.
18. Метод арт-терапії та його різновиди у соціально-педагогічній діяльності.
19. Методи організації соціально-педагогічної діяльності.
20. Методи соціальної адаптації.
21. Методи соціальної адаптації.
22. Методи соціальної експертизи.
23. Методи соціальної реабілітації.

24. Міждисциплінарні технології і методики соціальної роботи.
25. Місце недержавних організацій у соціальній роботі.
26. Моніторинг соціальних проєктів як технологія комплексного наукового супроводу проєктів впровадження соціальної роботи.
27. Нормативно-правові основи соціальної роботи в Україні: закони і підзаконні акти.
28. Нормативно-правові основи соціальної роботи в Україні: законодавчі акти.
29. Об'єкт та предмет соціальної роботи як науки.
30. Організаційно-управлінські закономірності соціальної роботи.
31. Організація роботи у групі.
32. Організація роботи шкільної соціально-психологічної служби.
33. Організація соціальної допомоги в античному світі.
34. Основні моделі соціального забезпечення та соціальної підтримки населення в Україні.
35. Основні моделі соціальної роботи з групою (терапевтична групова робота, соціальна групова робота, самокерована групова робота).
36. Основні поняття соціальної роботи як науки.
37. Особливості діяльності державної служби зайнятості України.
38. Особливості діяльності територіальних центрів.
39. Оцінка як складова наукового супроводу впровадження соціальної роботи.
40. Перші методики професійної соціальної роботи довоєнного двадцятиліття (20–40 рр. ХХ ст.).
41. Поняття та принципи соціальної роботи як науки.
42. Практика соціальної допомоги в Київській Русі (X–XII століття).
43. Проєктна діяльність у соціальній роботі.
44. Процес соціального консультування.
45. Психологічні методи у наданні соціальної допомоги.
46. Психологічні та соціальні механізми соціалізації.

47. Система соціальної допомоги в Україні з ХІХ до початку ХХ ст.
48. Сімейна психотерапія, її особливості.
49. Сімейна терапія. Методи сімейної терапії.
50. Соціальна допомога, її види.
51. Соціальна політика України.
52. Соціальна профілактика як технологія соціальної роботи.
53. Соціальна робота в системі освіти.
54. Соціальна робота в системі охорони здоров'я.
55. Соціальна робота в сільській місцевості та великому місті.
56. Соціальна робота з безпритульними людьми.
57. Соціальна робота з безробітними людьми.
58. Соціальна робота з дітьми, які залишились без піклування батьків.
59. Соціальна робота з людьми похилого віку.
60. Соціальна робота з людьми, залежними від психоактивних речовин.
61. Соціальна робота з людьми, які живуть з ВІЛ/СНІДом.
62. Соціальна робота з людьми, які зазнали насильства в сім'ї.
63. Соціальна робота з людьми, які мають психічні розлади.
64. Соціальна робота з проблемними сім'ями.
65. Соціальна робота з сім'ями військовослужбовців.
66. Соціальна робота у сфері культури.
67. Соціальна терапія у соціальній роботі.
68. Соціальне управління та менеджмент соціальної роботи.
69. Соціальний захист як складова практики соціальної роботи.
70. Соціальні послуги: основні форми та види.
71. Соціальні проблеми у процесі навчання
72. Соціальні служби для молоді в Україні.
73. Соціальні служби у закладах освіти.
74. Соціально-педагогічна модель соціальної роботи.
75. Соціально-педагогічний тренінг як інноваційна технологія роботи соціального педагога.

76. Соціально-психологічний тренінг у соціальній роботі.
77. Специфіка системи соціального обслуговування в Україні.
78. Становлення і розвиток професійної соціальної роботи (кінець XIX – початок XX ст.).
79. Становлення наукових основ соціальної роботи (методи, теорії, моделі).
80. Структура сфери надання соціальних послуг.
81. Структурні компоненти соціальної роботи як науки.
82. Сучасні методи індивідуальної соціальної роботи.
83. Технологізація соціальних процесів. Сутність технологічного підходу у сучасній соціальній діяльності.
84. Технологія соціальної адаптації у соціальній роботі.
85. Технологія соціальної експертизи.
86. Технологія соціально-педагогічної діяльності з вуличними категоріями клієнтів.
87. Типи та види соціальних технологій.
88. Типова технологія соціальної роботи як певний алгоритм діяльності. Основні етапи типової технології: підготовчий, етап безпосередньої реалізації методів втручання, підсумковий етап.
89. Характеристика соціальної політики в Україні.
90. Чинні міжнародні договори та документи: Загальна декларація прав людини (1948), Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966), Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Пакт про громадянські та політичні права. Конвенція про захист прав і основних свобод людини. Європейська соціальна хартія.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Комплект тестових завдань для вступу на навчання за ступенем Магістр денної та заочної форм навчання за спеціальністю 231 Соціальна робота для іноземців та осіб без громадянства містить два варіанти. Кожен варіант складається із тестових завдань, що охоплюють увесь зміст програми.

Загальна кількість запитань у завданні – 30. Питання передбачають одну правильну відповідь. Відповідь на питання (від 1 до 5) оцінюється у 0 або 5 балів (5 балів, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано). Відповідь на питання (від 6 до 30) оцінюється у 0 або 7 балів (7 балів, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано). Завдання вважаються виконаними, якщо абітурієнт вибрав і позначив правильну відповідь у відповідній частині завдання.

Загальна кількість балів – 200. Час виконання завдання – 2 години. Результат абітурієнта до 100 балів оцінюється як «незадовільно» – вступне випробування вважається не складеним, 100 балів і вище – «склав». Додаткові матеріали та обладнання під час фахового вступного випробування не використовуються.

ЛІТЕРАТУРА

№ п/п	Назва видання
Базова література	
1.	Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Безпалько. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
2.	Вайнола Р. Х. Технології соціально-педагогічної роботи : [курс лекцій для студ. спец. : 010105 „Соціальна педагогіка”] / Р. Х. Вайнола. – К. : КМПУ ім. М. Б. Грінченка, 2008. – 152 с.
3.	Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога: навчальний посібник для ВНЗ. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2008. – 240 с.
4.	Заверико Н. В. Соціальна педагогіка : навчальний посібник / Н. В. Заверико. – К. : Видавничий Дім „Слово” 2011. – 240 с.
5.	Зверева І. Д. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні: теорія і практика : [монографія] / І. Д. Зверева ; Київський університет ім. Т. Шевченка. – К. : Правда Ярославичів, 1998. – 394 с.
6.	Капська А. Й. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи : (модульний курс дистанційного навчання) / [А. Й. Капська, О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола] ; за заг. ред. А. Й. Капської. – К., 2002. – 164 с.
7.	Капська А. Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю : навчально-методичний посібник / А. Й. Капська. – К. : УДЦССМ, 2001. – 220 с.
8.	Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики : [навчальний посібник] : у 2-х ч. Ч. 1 / І. Д. Зверева, З. П. Кияниця, В. О. Кузьмінський, Ж. В. Петрочко. – К. : Кожній дитині, 2010. – 228 с.
9.	Петрочко Ж. В. Дитина у складних життєвих обставинах: соціально-педагогічне забезпечення прав : монографія / Ж. В. Петрочко. – Рівне : Видавець О. Зень, 2010. – 368 с.
10.	Сорочинська В. Є. Організаційна робота соціального педагога : навчальний посібник. – К. : Кондор, 2005. – 198 с.
11.	Соціальна педагогіка : підручник / За ред. проф. А. Й. Капської. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.
12.	Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / За ред. І. Д. Зверєвої – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 316 с.

13.	Соціальна робота : технологічний аспект : навчальний посібник / За ред. проф. А. Й. Капської. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с.
14.	Теорії і методи соціальної роботи : підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. – К. : Академвидав, 2005. – 328 с.
15.	Технології соціально-педагогічної роботи : навчальний посібник / За заг. ред. А. Й. Капської. – К., 2000. – 372 с.
16.	Тюптя Л. Т., Іванова І. Б. Соціальна робота: теорія і практика : навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 574 с.
17.	Харченко С. Я., Краснова Н. П., Харченко Л. П. Соціально-педагогічні технології : навчально-методичний посібник для студентів університету. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 447 с.
18.	Шахрай В. М. Технології соціальної роботи : навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 464 с.
Додаткова література	
1.	Актуальні аспекти соціально-правового захисту молоді в сучасній Україні : навчальний посібник для студентів, соціальних педагогів, соціальних працівників та керівників закладів соціально-педагогічного спрямування / За ред. О. М. Полякової. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 252 с.
2.	Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи на межі тисячоліть : монографія / Соціальна робота. Кн. І. – К. : УДЦССМ, 2001. – 344 с.
3.	Артюшкіна Л. М., Полянничко А. О. Сирітство в Україні як соціально-педагогічна проблема (соціально-правовий аспект) : монографія. – Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2002. – 268 с.
4.	Артюшкіна Л.М. Соціальний педагог школи: теорія та практика роботи : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка». – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – 124 с.
5.	Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді: теоретико-методичні основи : [монографія] / О. В. Безпалько. – К. : Науковий світ, 2006. – 363 с.
6.	Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді : навчальний посібник. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 176 с.
7.	Васьківська С. В. Соціально-психологічний супровід клієнтів (Технологія ведення консультативного діалогу). – К. : Главник, 2006. – 128 с.

8.	Головатий М. Ф. Соціальна політика і соціальна робота : термінол.-понятійн. слов. / М. Ф. Головатий, М. Б. Панасюк. – К. : МАУП, 2005. – 560 с.
9.	Довідник соціально орієнтованих організацій та установ Сумщини. – Суми, 2004. – 212 с.
10.	Документація в соціальній роботі / Упоряд. : К. Шендеровський, І. Ткач. – К. : Главник, 2006. – 112 с.
11.	Зайнятість молоді з функціональними обмеженнями / О. О. Яременко, К. П. Бондарчук, Н. М. Комарова та ін. – К. : Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2003. – 139 с.
12.	Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації : навч.-метод. комплекс / Автор.-упоряд. О. В. Безпалько, І. Д. Зверєва, З. П. Кияниця, В. О. Кузьмінський та інші / За заг. ред. : І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петрочко. – К. : Фенікс, 2007. – 528 с.
13.	Комплексна допомога бездоглядним та безпритульним дітям : методичний посібник / [О. В. Безпалько, Л. П. Гурковська, Т. В. Журавель та ін.] ; за ред. : І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петрочко. – К. : Видавничий дім „Калита”, 2010. – 376 с.
14.	Лукашевич М. П. Соціалізація. Виховні механізми і технології : навчально-методичний посібник. – К. : ІЗМН, 1998. – 112 с.
15.	Москаленко В. В. Психологія соціального впливу : навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 448 с.
16.	Мюллендер О., Уорд Д. Самокерована групова робота / Серія «Соціальна робота». – Амстердам-Київ, 1996. – 176 с.
17.	Оржеховська В. М. Профілактика правопорушення серед неповнолітніх : навч.-метод. посібник. – К., 1996. – 352 с.
18.	Професія соціальний педагог : навчальний посібник / За заг. ред. К. Шендеровського, І. Ткач. – К. : Главник, 2006. – 112 с.
19.	Психологія сім'ї / Поліщук В. М., Ільїна В. М., Поліщук С. А. та ін. За заг. ред. В. М. Поліщука. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 239 с.
20.	Рудь М. В. Соціально-педагогічна робота в загальноосвітній школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Луганськ : Альма-матер, 2006. – 254 с.
21.	Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / За заг. ред. проф. І. Д. Зверєвої. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.

22.	Соціальна реабілітація неповнолітніх, які повернулися з місць позбавлення волі, у соціальних службах для молоді : збірник науково-методичних матеріалів для працівників соціальних служб для молоді / Упорядник З. Г. Зайцева. – К. : А.Л.Д., 1995. – 64 с.
23.	Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін. ; За заг. ред.: І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.
24.	Соціальна робота з неповнолітніми, які перебувають у місцях позбавлення волі / За ред. Синьова В. М. – К., 2003. – 222 с.
25.	Соціальна робота. Короткий енциклопедичний словник : навчальний посібник. Книга IV. – К. : ДЦССМ, 2002. – 536 с.
26.	Соціальна робота : навчальний посібник. Книга II. – К. : ДЦССМ, 2002. – 440 с.
27.	Соціальний супровід сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах : метод. посіб. / Зверева І., Кузьмінський В., Петрочко Ж. та ін. – К. : ДЦССДМ, 2006. – 84 с.
28.	Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями : навчально-методичний посібник для соціальних працівників і соціальних педагогів / За ред. проф. А. Й. Капської. – К. : ДЦССМ, 2003. – 168 с.
29.	Сташків Б. І. Право соціального обслуговування : навч. посіб. – К. : Знання, 2007. – 567 с.
30.	Технологія консультування / С. Васьківська. – К. : Главник, 2005. – 96 с.
31.	Технологія спілкування (комунікативна компетентність учителя : сутність і шляхи формування) / С. Д. Максименко, М. М. Заброцький. – Главник, 2005. – 112 с.
32.	Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю : навч. посібник. – К. : ДЦССМ, 2002. – 132 с.
33.	Форми і методи соціальної роботи в системі центрів соціальних служб для молоді / За заг. ред. С. В. Толстоухової, І. М. Пінчук. – К. : УДЦССМ, 2000. – 128 с.
34.	Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція : навчальний посібник. Модульно-рейтинговий курс. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : ВД «Професіонал», 2007. – 544 с.

35.	Шендеровський К. Моніторинг в соціальній роботі. – К. : Главник, 2006. – 144 с.
-----	---